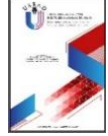

USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi - International
Journal of Social Sciences Academy, Yıl 7, Year 7, Sayı 17, Issue 17,
Mart 2025, March 2025
e issn: 2687-2641

LÂLE MÜLDÜR ŞİİRİNİN MİTOLOJİK KAYNAKLARI* MYTHOLOGICAL SOURCES OF LÂLE MÜLDÜR POEM

Can ŞAHİN

Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Erzincan/Türkiye.

Asist. Prof., Erzincan Binali Yıldırım University, Department of Turkish Language
and Literature
Erzincan/Türkiye.
csahin@erzincan.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-8038-9906

Makale bilgisi | Article Information

DOI: 10.47994/usbad.1643882

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 20.02.2025

Kabul Tarihi / Date Accepted: 21.03.2025

Yayın Tarihi / Date Published: 20.03.2025

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Mart / March

Bu Makaleye Atıf İçin / To Cite This Article: Şahin, C. (2025). Lâle Müldür
Şiirinin Mitolojik Kaynakları. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*
7(17), 208-236.

İntihal: Bu makale intihal.net yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by intihal.net. No plagiarism
detected.

İletişim: Web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbad>
mail: usbaddergi@gmail.com

* Bu makale, 15-16 Mayıs 2024 tarihinde Mardin Artuklu Üniversitesi tarafından düzenlenen 1. Uluslararası Mitoloji Kongresi'nde sunulan bildirinin genişletilmiş hâlidir.

Öz: Tanrı, yarı tanrı veya üstün varlıklarla ilgili hikâyeler olarak tanımlanan mitoloji, sanatın en önemli kaynaklarından ve sanatın çeşitli türlerine zengin malzemeler sunar. Mitolojik tema ve kahramanlar şiirsel anlatımın derinliğini artırır ve okuyucuya farklı anlam katmanları sunar. Özgün üslûbu ve yoğun imgesel kullanımlarıyla 1980 sonrası Türk şiirine önemli yenilikler getiren Lâle Müldür'ün şiirlerinde mitolojik hikâyeler, kahramanlar, kavramlar ve semboller geniş yer tutar. Müldür, çeşitli mitolojilerden edindiği kelime ve kavramları şiirlerinde çoğunlukla postmodern bir söylem içerisinde kullanır. Müldür'ün şiirlerinde Yunan, Hint, Mısır ve Türk mitolojisine ait kahramanlar, karakterler, hikâyeler, kavram ya da semboller ilahi dinlerle harmanlanarak sunulur. Şiirleri çok anlamlılığa ve çok sesliliğe imkân tanıyan Müldür, mitolojik unsurları metinlerarasılık yoluyla şiirine katarak derin anlam katmanları oluşturacak zengin bir malzeme haline getirir. Mitolojik unsurlara yaptığı göndermelerle şiirinin anlam dünyasını alabildiğine genişletir ve derinleştirir. Bu çalışmada Müldür'ün *Sarartı/Safran*, *Güneş Tutulması 1999*, *Ultra-Zone'da Ultrason*, *Uzak Fırtına*, *Kuzey Defterleri*, *Kadinesk* adlı şiir kitaplarında yer alan şiirleri mitolojik unsurlar yönüyle incelenmiş ve şiirlerinin mitolojik kaynakları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mitoloji, Sürrealist Şiir, İmge, Lâle Müldür

Abstract: Mythology, defined as stories about God, semi-god or superior beings, is one of the most important sources of art and provides rich materials for various types of art. Mythological themes and heroes increase the depth of poetic expression and offer different layers of meaning to the reader. Mythological stories, heroes, concepts and symbols have a wide range of mythological stories in the poems of Lâle Müldür, who brought important innovations to Turkish poetry with its original style and intense imaginary uses. Müldür mostly uses words and concepts from various mythologies in her poems within a postmodern discourse. In the poems of Müldür, heroes, characters, stories, concepts or symbols belonging to Greek, Indian, Egypt and Turkish mythology are presented with divine religions. Müldür, whose poems allow for polysemy and polyphony in accordance with the postmodern understanding, incorporates mythological elements into her poetry through intertextuality and turns them into a rich material that will form deep layers of meaning. With her references to mythological elements, she expands and deepens the world of poetry as much as possible. Within the scope of this study, Müldür's poems in the poetry books *Sarartı / Safran*, *Güneş Tutulması 1999*, *Ultra-Zone'da Ultrason*, *Uzak Fırtına*, *Kuzey Defterleri*, *Kadinesk* were examined in terms of mythological elements and the mythological sources of her poems were identified.

Key Words: Mythology, Surrealist Poetry, Image, Lâle Müldür

Mitoloji ve Şiir

Mitler ve masallar kendilerini sembol dili aracılığı ile ifade eden geçmiş zaman bilgelikleri ve özdeyişleridir (Fromm, 2014, s. 9).

"Anlatı" veya "hikâye" anlamındaki "mythos" sözcüğünden gelen mitin ortak ve evrensel bir tanımını yapmak güçtür. En yalın hâliyle mit, tanrı ya da tanrısal varlıkların hikâyesi, dünyanın yaratılışını konu edinen ve kutsiyet atfedilen anlatılardır. Nedeni bilinmeyen ya da açıklanamayan bir şeyin bilinebilmesinin ilk adımı neden-sonuç ilişkisi kurmaktır. Bilinmeyi açıklığa kavuşturmayı amaçlayan mitler, insanoğlunun "nereden geliyoruz, nereye gidiyoruz, bu dünyadaki işimiz nedir?" türünden soruları etrafında insanın evrendeki varlığını anlamlandırma

arayışıdır. Bu yönüyle mitolojik hikâyeler insanın zihinsel darlığını aşmak için başvurduğu bir araçtır. Bu hikâyeler insanoğlunun anlam veremediği birtakım soyut ve görünmez korkuları somut korkuya dönüştürme ihtiyacından doğmuştur. Bunlar aynı zamanda ilk zihinsel uğraş ya da girişimlerdir. Mitoslar, ilkel insan topluluklarının evreni, dünyayı ve tabiat olaylarını kişileştirerek yorumlama, henüz sırrını çözemedikleri hayatın ve evrenin çeşitli görüntülerini bir anlam kolaylığına bağlama ihtiyacından doğmuştur (Bonney, 2000, s. XIII). Mitler evrenin toptan bir yokluk veya "kaos" halinden nasıl "kozmos"a dönüştüğünden bahseder. Yani mitler düzen içerisindeki evrene ilişkin anlamlı bütünlükler sunar. Mit sayesinde, Dünya kozmos olarak yetkin bir biçimde eklemlenmiş, bütünlenmiş, anlaşılır ve anlamlı bir kozmos olarak kavranmaya başlamıştır (Eliade, 1993, s. 137-138).

Mitolojinin kökenine dair çıkarımlarda bulunabilmek için insanlık tarihinin en eski yazılı metinlerine bakılmalıdır. Bu metinler insanın yaratılışı, inançların ve tanrıların doğuşu, yerleşik kültürlerin kurulma amaçlarına ilişkin çok sayıda bilgi içerir. İlk mitler yaratılışla ilgilidir. Yani tanrıların nasıl doğduğu, niçin var oldukları, neden savaş hâlinde oldukları türünden sorgulamalar neticesinde oluşmuştur. İçerikleri bakımından tanrısal, kozmogonik, antropogonik, eskatolojik gibi çok sayıda mit türü vardır. Mitolojilerin farklı coğrafya ve toplumlarda farklı versiyonları bulunur; yani mitolojiler yerel anlatılardır. Yaşanılan coğrafyada açıklanamayan olaylar mitolojilerin konusunu oluşturur. Mitlerde yer alan kahramanlar tanrı, tanrıça, yarı tanrı gibi çok üstün özelliklere sahip varlıklardır. Dolayısıyla bu durum anlatılan hikâyeye kutsallık katar. Mitolojik tanrıların evrensel güçleri yoktur; yani her toplumun mitolojisinde o topluma göre şekillenmiş ve o toplumun anlayışı doğrultusunda güçleri olan tanrılar vardır.

Mitlerin meydana geldikleri toplumlara dönük birtakım işlevleri vardır. Joseph Campbell, *Yaratıcı Mitoloji* adlı eserinde mitlerin dört işlevi olduğunu belirtir: Bilinç seviyesine ulaşan insanoğlunun evreni olduğu gibi kabul etmesini sağlamak, bu biçimi yorumlayıcı bütüncül bir imge geliştirmek, ahlaki ölçütler koymak, bireyin evrende bir bütünlük içerisinde yerleşmesini sağlamak. Böylelikle birey kendisiyle, kültürüyle, evrenle uyum içinde yaşar (Campbell, 1994, s. 15-16). Malinowski'ye göre "mitin ilkel kültürlerde vazgeçilmez bir işlevi vardır; o, inancın ifadesidir, onu derinleştirir; ahlâkı korur ve ona güç verir; âyinün üretkenliğine kefil olur ve insan için örnek olacak pratik kurallar içerir" (Malinowski, 1990, s. 88). Mitler insanoğlunu iyi, doğru ve güzel davranmaya yönlendiren bilgiler ya da yasalardır. Bu bağlamda mitlerin insanoğlunun evrenle olan ilişkisini anlamlandıran ve düzenleyen açıklamaları ile insanoğlunun gündelik yaşamını kolaylaştırmaya dönük bir işlevi vardır. Umberto Eco, insanların insanlığın başlangıcından bu yana öyküler anlatmalarının pratik birtakım yararları olduğunu ifade eder. Ona göre mitlerin "deneyimin düzensizliğine biçim vermek" yönüyle tedavi edici bir işlevi vardır (Eco, 2009, s. 102).

Mitoloji, sanatın en önemli kaynaklarından ve sanatın çeşitli türlerine zengin malzemeler sunar. Herhangi bir topluma özgü olan mitik bir tanrı, tanrıça, olağanüstü varlık ya da söylene başka herhangi bir toplumun edebiyatında imge, metafor ya da sembole dönüşür; yerel olan mitolojik anlatı böylece evrensellik kazanır. İlkel insanların kısıtlı bilgi alanı içerisinde zihinsel ve düşünsel çabasıyla şekillendirdiği anlatı, modern bireyi açıklayıcı bir nitelik kazanır. Böylece tanrısal nitelikteki sembol, simge, güç, özellik edebî bir kahramana, kişiye atfedilir. Bir yazarın mite ihtiyacı olması demek, onun içinde yaşadığı toplumla birleşmeyi ve onun içinde bir fonksiyonu olmasını arzuladığını gösterir (Wellek ve Warren, 1983, s. 257-258).

Eski Yunan ya da Kutsal Kitap gibi az çok herkesçe bilindiği varsayılan mitolojilerden hareketle çağdaş dünya ile kontrastları vurgulama, birçok şairin öteden beri sıklıkla başvurduğu bir yöntemdir (Belge, 1986, s. 180-181). Şiirin mitosla bağı iki temel noktada şekillenir: Şiirin kökeninin büyüye/mitosa dayanması ve imgesel düşünme (Afacan, 2020, s. 67). Mitolojik tema ve kahramanlar şiirde anlam derinliğini artırır ve okuyucuya farklı anlam katmanları sunar. Mitolojik unsurlar, aynı zamanda şiire tarihsel ve kültürel bir bağlam kazandırır. Bu tür anlatımlar, insanın karmaşık duygularını ve yaşadığı çatışmaları yansıtmak için bir zemin sunar ve bireysel deneyimlerle birleşerek derin bir duygu yoğunluğu yaratır. Şairler mitolojik unsurları kullanarak insan deneyimini zenginleştiren katmanlar ekler. Doğaüstü olaylar ve karakterler okuyucunun hayal gücünü harekete geçirir; farklı dünyalara kapı aralar.

Postmodernizm; şimdiye, anlık olana, yerelliğe, evrensel olmayana yakın durduğu için mitolojik unsurlar postmodern söylemlerde sıklıkla kullanılır. Postmodernizm, mitolojik unsurları yeniden yorumlayarak geleneksel anlatılardaki anlamların sorgulanmasına olanak sağlar. Bu bağlamda, mitolojik anlatılar, kimlik arayışında bir zemin veya referans noktası olarak yeniden yorumlanabilir. Mitolojik öğeler bu tür eserlerde parodi veya yeniden yorumlama aracılığıyla kullanılabilir. Bu da eski anlatıların modern bağlamda yeni anlamlar kazanmasını olanaklı kılar.

Lâle Müldür Şiirinin Mitolojik Kaynakları

Şiirin yaşatacağı dünyevi kazançları reddetme riskine rağmen, hikmet denizinde seyrederek. Ateşten denizleri mumdan kayıklarla geçmeyi göze alır. Bir yandan da kendi kişisel tarihini ve mitolojisini oluşturur. Türkçenin en enerjik, uzun soluklu, ender şairlerinden biridir (Cinozoğlu, 2009, s. 58).

Lâle Müldür'ün şiirleri felsefe, kültür, sanat, tarih, ülke gündemleri, uluslararası hadiseler, gelenek, modernizm, Doğu-Batı kaynakları, ilahi dinler, mitoloji, metafizik, tasavvuf, astronomi, kozmik evren, tabiat olayları, masal, efsane ve destanların yansımalarını ihtiva eder. "Çocukluğundan beri mistik şiirler yazan ve 14 yaşlarında egzistansiyalizm, 16 yaşında Zen Budizm ve Tibet Ölüler Kitabı gibi eserler okuyan şair, daha sonra da Çernobil olayı dolayısıyla tek tanrılı dinlerle

ilgilenmeye başlar” (Babacan, 2009, s. 47). Lâle Müldür, *anne ben barbar mıyım?* adlı eserinde şiir anlayışı üzerine şunları söyler:

Peşinde olduğum şey herhangi bir şiir geleneğinin içinde yer almak değil zaten. Temel yasaları, dünyadaki kodları araştırıyorum ben. Dünya şifre ile yazılan yazı ise bütünündeki ve detaylarındaki kodun çözülmesi için, şiir yollardan ancak birini gösterir. Bu bağlamda ekonomiden, psikolojiye, kimyadan felsefeye, arkeolojiden, mitolojiden bitkibilime, kutsal kitaplardan, astrofiziğe, kartpostalların arkasına kadar okudum ben. Otobüste giderken neon ışıklarını, duvar yazılarını okudum. Müzik dinledim ve ne çok insan dinledim. Kitapta geçen çoğu yabancı kelime Türkçede karşılığı olmayan uluslararası kavramlardır, çeşitli mitolojilerden kaynaklanan isimlerdir ya da bilinmesi gereken göndermelerdir. Egzotik bir iş yaptığımı sanmıyorum (Müldür, 1998, s. 76-79).

“Müldür, evreni, kozmik dünyayı, dünya kültürlerini, Tanrı-insan-peygamber üçlemesini, dini ve mitolojik kavramları, duygularına dayanarak; kadın erkek ilişkileri, umutsuzluk, kırgınlık, çocukluk, anne, kadın gibi kavramları şiirine yedirerek özgün bir şiir oluşturmuştur” (Mumcu, 2019, s. 21). Müldür’ün şiirlerinde bireyin var oluşunu, kimliğini, kişiliğini, iç dünyasını sorgulayan temalar önemli yer tutar. Bu bağlamda, Müldür’ün şiirleri hem kişisel bir deneyimi hem de evrensel bir hikâyeyi aktarır. Şiirlerinde geçmiş ile şimdi arasındaki bağları sorgular. Uçlarda bir duyuş noktasına, tanrısal bakış açısına ve görsel dile sahip olması yönüyle Müldür’ün seksen sonrası Türk şiirinde özgün bir yeri vardır.

Lâle Müldür, Yunan, Hint, Mısır ve Türk mitolojisinden imge, sembol ve kavramlarla şiirinin anlam çeperini alabildiğine genişletir. Müldür’ün şiirlerinde mitoloji, sembolik anlatımlarla birlikte çeşitli eski kültürlerin hikâyeleri, efsaneleri ve sembollerinin harmanlanması yoluyla kendini gösterir. Şair bu metinleri yer yer doğrudan yer yer de simgesel alıntılar yoluyla geniş kapsamlı çağrışımlarla şiirine yedirmeyi bilmiştir (Asiltürk, 2006, s. 259). “Semavi dinler, metafizik öğretiler, Zen Budizm, mitoloji, El Simya; tek başlarına ya da birlikte, şiir yazılmasına vesile olmuşçasına, şairin paratonerine yanılısamalarını göndererek, şiirin sezgiyle yaklaşılabilen bir idea halinde, aşkınsal kıymetinin görülmesine olanak sağlar” (Cinozoğlu, 2009, s. 66). Mitolojik tanrı, tanrıça, yarı tanrı ya da kahramanlar Müldür’ün şiirlerinde ete kemiğe bürünür ve bireysellik kazanır. Mitolojik bir unsur bizi onun arkasında yer alan geniş hikâyeye, olaya götürür. Hayali, soyut kavramlar gerçeklik boyutuna ulaşır, varlık kazanır; saire, zamana, mekâna içkin bir hâl alır.

“Kendini, toplumsal çeşitlilik ve parçalılık açısından postmodern kabul eden” (Babacan, 2009, s. 48) Müldür’ün şiirlerinde yerelliği öne çıkarır, çok sesliliğe ve çok anlamlılığa alan açar, çok katmanlı, eklektik bir dil ve anlatım tarzı kullanır. Şiiri bir yaratım süreci olarak gören Müldür’ün şiirlerinde gerçekliğin dışında alternatif dünyalar sunulur. Lâle Müldür’ün şiirdeki üslubu, karşılığı olmayan bir gerçekçilik ya da gerçeküstücü bir gerçekçiliktir. Müldür, gerçekçilikten hareketle gerçeküstücülüğe ulaşır sonra tekrar gerçekçiliğe dönüş yapar. Gerçeküstücüler için ben’in dünyayla yeniden uzlaşısı şiirsel etkinliğin başlıca uğraşdır. Şiir, yeni bir

bilme biçimidir (Aktulum, 2021, s. 201). André Breton 1929 yılında yayımladığı “Birinci Sürrealist Manifesto”da gerçeküstücülüğü şöyle tanımlar: “Kişinin, düşüncenin gerçek işleyişini sözel olarak, yazılı bir sözcük aracılığıyla ya da başka herhangi bir şekilde ifade etmeyi seçtiği katıksız halinde psişik kendiliğinden oluştur. Estetik ve ahlaki kaygılardan muaf olarak, mantık tarafından uygulanan hiçbir kontrolün geçerli olmadığı, düşüncenin dikte edildiği bir düzlemdir” (Breton, 2003, s. 35). Sürrealizmin malzemesi, aklın ve iradenin dışında, kendiliğinden, otomatik olarak meydana çıkan ruhsal olaylar, bilinçaltından gelen çağrışımlar ve rüyalar (Çetişli, 2004, s. 140). Müldür’ün şiir anlayışı sürrealist tanımlamaya uygundur. Dahası sürrealistlerin mitolojiye olan ilgileri ile Müldür’ün mitolojik kaynakları arasında da bir paralellik olduğu söylenebilir. “Doğu’nun Taocu dünya görüşü, mistik bir felsefe olan, Eski Mısır ve Yunan içrekliliğini, Zerdüştlüğü, Hıristiyanlığı, kimi Doğu geleneklerini, dinsel anlayışlarını sentezleyen gnostisizm, gerçeküstücülerin beslendikleri kaynaklar arasındadır” (Aktulum, 2021, s. 197). Çünkü us, evrensel gizleri mantıksal olarak açıklamaya yetmemektedir. Mit, usun ötesine geçerek dünyayı ve içerisinde doğduğu toplumsal yapıları anlatmaya, açıklamaya yarar (Aktulum, 2021, s. 231). Aktulum’un sürrealist şairler özelinde ortaya koyduğu bu tespitler Müldür’ün şiir anlayışı için de rahatlıkla söylenebilir. Sürrealistler bilinçaltına bastırılmış arzuları birer düşsel simgeler biçiminde, ilgiye değer birer mit olarak sentezlerler (Aktulum, 2021, s. 232).

Gerçeküstücülerde imgelerin ve metaforik dilin yoğun kullanımı dilsel iletişimi normal akışından saptırır, bu türden kullanımlar özel bir düzgülün ortaya çıkmasına neden olurlar (Aktulum, 2021, s. 197). Müldür’ün şiirlerinde de düşsel ve soyut anlatımlar ve yoğun imge kullanımı dikkat çeker. Müldür, imge ve metaforları günlük dile ait kelimelerle ifade ederek okuyucunun bütün duyularına hitap eder. Sürrealistlerin yazarken en fazla önemsedikleri şey imajdır. Çünkü imaj, birbirine çok uzak sanılan gerçekleri iyice yaklaştırır (Kabaklı, 2016, s. 117). Müldür de sürrealist şairler gibi alışılmış kalıpların dışında kalarak okuyucuyu farklı düşünsel yolculuklara çıkarır. Onun şiirlerinde tarihten, uzak coğrafyalardan, çeşitli kültürlerden, inançlardan, mitolojilerden edindiği geniş bir kelime dağarcığı vardır. Bütün bunlar Müldür’ün şiir diline hareketlilik ve ayrıksılık katar.

(...) *Ah seninle gitsek hep gitsek **Gaia***

Sonra sen yüzünü yan dönsen \ ön dönsen

Yani her yere aynı anda baksan

*Ey **Maia!***

Ah bu kahve fincanı o kadar

Güzel ki beyaz ve beşgen

İçinden ancak yoğurt yenir

Kahve bir kenara alınsa (...) (Müldür, 2017, s. 500).

Müldür, *Anneye Ayetler ve O’nun Postmortem Alâmetleri* adlı kitabında yer alan “Onun En Çok Amerika’ya Gitmesi” başlıklı şiirinde Yunan mitolojisinde toprak ana

olan Gaia'ya ve yağmur perisi Maia'ya seslenir. Şair özne, geçmişe ruhsal bir gezinti yapar. Geçmişe dönük özlem dolu bir yaklaşımı vardır ve gözleri Gaia ile Maia'yı arar. Şair öznenin özlem hisleriyle seslendiği tanrıça Gaia ve Maia'dır. Gaia, evrenin ilk tanrılarından. Maia, Yunan mitolojisinde Titan Atlas ve Pleione'nin kızı olarak bilinir. Ayrıca, Hermes'in annesidir ve bu yönüyle tanrıların habercisi olan bir tanrıçadır. Gaia ve Maia'dan bahsederken içinde yoğurt yenilebilecek beyaz ve beşgen bir kahve fincanından bahseder. Birbirleriyle alâkasız duran bu söylemler Müldür'ün gerçeküstücü üslubuna örnektir. Aktulum'a göre evreni bir simgeler yığını olarak gören sürrealist şairler, imgelem aracılığıyla, en uzak nesnelere birbirlerine yaklaştırmakta bir sakınca görmezler (Aktulum, 2021, s. 198).

(...)

Geldiği yer uzak değil

Karşısı,

Körler ülkesi Kalseduan

Yorgun savaşçı edasıyla,

Muzaffer

Yürüyüşünü

At meydanının

Hemen altındaki

Afrodit'in tapınağına

Düşün

O Persepolisliyi

Xerxes'i

Hani şu Darius'un oğlunu

Nasıl kızarak, lanetleyerek

Üç yüz kere

Kırbaçlattığını Hellespont'u

(...)

Nerde Sol Invictus

*Nerede **Zeus***

*Neredesin **Gaia***

*Neden gelmedin **Ahura Mazda**? (Müldür, 2017, s. 541-547).*

Müldür, *Anneye Ayetler ve O'nun Postmortem Alâmetleri* adlı kitabında yer alan "Imagine İstanbul" başlıklı şiirinde Yunan ve Hint mitolojisinden tanrılara yer verir. Şiirde adı geçen Afrodit, Yunan mitolojisinde aşk ve güzellik tanrıçasıdır. Ayrıca denizcilerin ve yolcuların koruyucu tanrıçasıdır. Koruyucu olması yönüyle birçok

verde adına tapınaklar inşa edilmiştir. Yine şiirde adı geçen Zeus, Yunan mitolojisinde Olimpos tanrılarının kralı ve en yüce tanrıdır. Mitolojideki büyük olayları yönlendirir; insanlar ve tanrılar arasındaki düzenin sağlanmasından sorumludur. Şiirde adı geçen ve "bilge efendi" anlamına gelen Ahura Mazda, Zerdüştlükteki en yüksek tanrıdır ve evrenin yaratıcısı olarak kabul edilir. Aynı zamanda iyilik ve kötülük arasındaki dengeyi temsil eder ve bütün iyi şeylerin kaynağıdır. Ahura Mazda, insanlığın ahlaki ve ruhsal yolculuğunda bir rehber ve savunucu olarak da önem taşır. Şair özne, Yunan mitolojisinden Afrodite ve Zeus, Gaia ve Hint mitolojisinden Ahura Mazda'ya seslenir. Bu şiirde bir sevgiliye duyulan özlem hâli vardır. Şair özne onları görememenin hayal kırıklığını ve derin hüznünü taşır. Şair bu şiirinde ismi geçen mitolojik tanrılara özlemini ifade eder. Şair Afrodite'in tapınağındadır. Görmek istedikleri Zeus, Gaia ve Ahura Mazda'dır.

Şiirde geçen "Hellespont", Çanakkale Boğazı'nın Antik Çağ'daki adıdır. Xerxes'in Hellespont'a inşa ettirdiği ilk köprü fırtınada yıkılınca köprüyü inşa edenlerin kafalarını kestiği ve boğazı kırbaçlattığı anlatılır. Müldür, şiirde bu olaya gönderme yapar.

Yağmurlar yağıyordu\ uzun geniş yağmurlar

Sayırsız yağmurlar boyunca

Upanishad'lar boyunca...

(...)

Kadın öldü müydü / ne olmuştu

Annem mi ölmüştü yoksa

Böyle bir garip zaman aralığında?

Boylu boyunca annem ya da ben

*Uzaniyorduk işte yeni bir **Mesih**'in gölgesinde*

*Hangimiz **Elektra**, **Leto** ya da **Meryem**'di ANNE?...*

(...) (Müldür, 2012, s. 12).

Müldür, *Anneye Ayetler ve O'nun Postmortem Alâmetleri* adlı kitabında yer alan "Yağmurlar Yağıyordu" başlıklı şiirinde bir annenin ölümünden duyulan derin hüznü işler. Yağan yağmurlar ve bazı başka doğa olayları, dış dünyada gerçekleşen hareketlilik annenin ölmüş olmasına bağlanır. Doğada annenin ölümüne dair işaretler ortaya çıkar. Yağan yağmurlar, dalgalı deniz, kış mevsimi hep bu ölüme işaret eder. Şair özne, annesini Hz. Meryem'e benzetir. Şiirde anne imgesi olarak karşımıza çıkan Hz. Meryem, iffeti, temizliği ve mucizevî bir bebek dünyaya getirmesiyle kutsanmış, taltif görmüş, iftihar edilen bir kadındır. Hıristiyanlıkta ve İslâmîyet'te dini geleneğin bir imgesi olarak kullanılan Meryem Ana saflığının, el değmemişliğin simgesidir (Yeter Şahin, 2021, s. 216-217).

Şair, anne-kız ilişkisini Yunan mitolojisindeki Elektra-Leto ilişkisiyle özdeşleştirir. Elektra'nın babası Agamemnon, Troya Savaşı'nı kazanmak için kızı İphigenia'yı

tanrılara kurban etmiştir. Elektra, babası öldürüldüğünde küçük kardeşi Orestes'i göndererek intikam almasına yardımcı olmuştur. Orestes, annesini öldürür, bu da onu derin bir suçluluk ve Furies tarafından takip edilme korkusuyla baş başa bırakır. Elektra'nın hikâyesi, intikam, aile bağları, sadakat ve ihanet temalarını işlerken, aynı zamanda kaderden kaçılmayacağı ve bireysel çıkmazlar üzerine derin bir sorgulama sunar. Hera, Leto'nun Zeus'tan hamile kalmasından dolayı onu kıskanır ve dünya üzerindeki herkesin Leto'ya zarar vermesini emreder. Bu nedenle Leto, çocuklarını doğurmak için güvenli bir yer bulmakta zorlanır. Ancak sonunda, Delos adasında Apollon ve Artemis'i dünyaya getirir. Leto'nun ikiz doğum yapabilme yeteneği, onu doğum, yaşam ve annelik sembolü haline getirir. Zorlu koşullarda bile çocuklarını dünyaya getirmesi, annelik kavramının gücünü ve özverisini simgeler. Bu şiirde Elektra, şairin kendisine işaret eder; şiirde de anne ile Leto arasında benzeşim kurulmuştur.

(...) *Sen **Zeus'un Leto'dan olan Oğlu Apollon** musun?*

*Sen **Zeus'un Maïda'dan olan Oğlu Hermes** misin?*

*Yoksa sen **Hera'nın Zeus'a kızıp da***

*Tek başına doğurduğu **Hephaistos** musun?* (Müldür, 2017, s. 464).

Müldür, *Anneye Ayetler ve O'nun Postmortem Alâmetleri* adlı kitabında yer alan "Sonbahar Ayında" başlıklı şiirinde Yunan mitolojisinden Zeus, Leto, Apollon, Maïda, Hermes, Hera ve Hephaistos'a yer verir ve bu mitolojik kahramanların arkalarında yer alan hikâyelerle bir özdeşlik kurarak birtakım benzetmeler yapar. Şiirin merkezinde Zeus vardır. Şair özne karşısındakini Zeus'un Leto, Maïda ve Hera'dan olan oğullarına benzetir. Şiirde mitolojik anlatı okuyucuyu doğrudan onlarla ilgili anlatıya götürür. Gençliğin, sağlığın, zarafetin ve dengenin simgesi olarak kabul edilen Apollon, Zeus ile Leto'nun oğlu ve Artemis'in ikiz kardeşidir. Hermes'in Antik Yunan mitolojisinde ticaret, zenginlik, şans, doğurganlık, hayvancılık ve seyahat gibi birçok alanda etkisi vardır. Aynı zamanda tanrıların habercisi olarak bilinir. Hera, Yunan mitolojisinin kraliçesi ve Zeus'un karısıdır. Hera'nın en bilinen özelliklerinden biri, sadakatsiz eşine karşı olan kıskançlığıdır. Hephaistos, Zeus ve Hera'nın oğludur; Yunan mitolojisinde tanrıların demircisi olarak bilinir. Diğer tanrıların aksine, Hephaistos fiziksel olarak çirkindir, ancak güzeller güzeli tanrıça Afrodite ile evlenmiştir. Hephaistos'un karmaşık doğası, insanlara özgü zayıflıklarını, yaratıcılığını ve azmini simgeler. Leto, Maïda ve Hera Zeus'un birlikte olduğu kadınlardır. Zeus'un bu kadınlardan oğulları olmuştur. Leto'dan Apollon ve Maïda'dan Hermes. Bu birlikteliklere öfkelenen Hera, Zeus'la ilişkiye girmeden Hephaistos'u doğurmuştur. Şair özne, muhatabını Apollon'a, Hermes'e ve Hephaistos'a benzetir. Bu mitolojik kahramanları sıralayarak bu isimlerin arkasındaki hikâyelere gönderme yapar.

(...) *Sen **turuncu ve altınımı***

Karmaşaya doğru

Bir Hint kumaşına doğru kalbinde

Bordo renkli ince uzun

Bir kılıç mıyım ben?

Ben giderken içimde **turkuaz** aydınlıklarla

Turkuaz aşklarla

(...)

Ahura Mazda bak bana

Bak bana diyorum baksana

Ey **Ahura Mazda** baksana bana

Baksana bana

Ya **Ahura Mazda**

Al işte **turuncu** elmaslı ve pırlantalı

Ve topazlı su sana

Bak Bana! Bak Bana!

Bırak seni **siyah bir su** gibi

Dolayayım boynuma sokaklarda

Asimptotral

Asimptotik

Asimptotik

Asimptotrak

Mı sanıyorsun?

Ne diyorum sana

Di mi **Ahura Mazda**

Di mi Mithdra

Di mi İsa

Di mi Muhammed (...) (Müldür, 2017, s. 487-488).

Müldür, *Anneye Ayetler ve O'nun Postmortem Alâmetleri* adlı kitabında yer alan "Bir Kama Sutra Zamanı" başlıklı şiirinde Hint mitolojisinden Ahura Mazda'ya seslenilir. Müldür mitolojik bir kahraman olan Ahura Mazda'ya seslendiği gibi İslam peygamberi Hz. Muhammed'e, Hıristiyanlığın peygamberi Hz. İsa'ya ve Hint-İran

Arilerinde ışık tanrısı olan Mithdra'ya da seslenir. Şair, bu şiirinde mitolojik tanrılarla ilahi dinlerin peygamberlerini aynı düzlemde ifade etmiş ve aralarında yakınlık kurmuştur. Burada Ahura Mazda, Mithdra, Hz. Muhammed, Hz. İsa insanlığa iyilik ve güzellik getirmek için mücadeleleri yönüyle aralarında bir ortaklık vardır. Her şeyi bilen ve her şeye gücü yeten Ahura Mazda'nın düşmanı tümüyle kötü güçlerdir (Mu'ın Muhammed'den akt. Yıldırım, 2021, s. 81). Zerdüştlük'te Ehrimen'le savaşan Ahura Mazda, dünyaya iyilik getirmek için mücadele eder. Şair, Tanrı Ahura Mazda'ya birtakım sunaklar hazırlamıştır. Ahura Mazda'ya defalarca seslendiği halde ona sesini duyuramaz ve ondan karşılık göremez.

Müldür ayrıca bu şiirinde simgesel anlamlar yüklediği çok sayıda renk ismi kullanmıştır. "Müldür'ün şiirlerinde renkler onda, yarı halüsinasyon hâli yarı kişilik dünyaya sarkıtılmış birer 'uzak bakışlı' uzam çubuklarıdır. Onun şiirlerinde renklerin özel bir yere sahip olduğu, şairin kişileri, nesnelere ya da varlıkları betimlerken sıfat olarak renkleri kullandığı ve bu noktada bilinçli seçimler yaptığı görülür" (Arseven, 2009, s. 23). Bu şiirde geçen her renk ismi bilinçli olarak seçilmiş ve şairin vermek istediği anlama uygun olarak şiire derin anlamlar katmıştır. Şiirde geçen turuncu, altınimsı, bordo, turkuaz, siyah renklerinin farklı mitolojilerde işaret ettiği birtakım anlamlar vardır. Müldür, mutluluğu ve güzel duyguları turuncu ile; huzuru, dinginliği turkuaz ile ifade eder. Resim sanatına ilgisi olan Müldür'ün şiirlerinde renkler genellikle bir imge olarak karşımıza çıkar. Turuncu, altın sarısı gibi renkler aydınlığı ve mutluluğu temsil eder.

Şiirin son kısmında bir matematik terimi olan "asimptot" kelimesi geçmektedir. Bu terim, bir eğrinin sonsuza yaklaştığı ancak asla kesişmediği bir doğru veya eğriye verilen addır. Asimptot kelimesi şiirde "Asimptotral", "Asimptotik", "Asimptotrak" gibi farklı şekillerde aktarılır. Bu yaklaşım gerçeküstücü şairlerde görülen bir eğilimdir. Gerçeküstücülükte dil, zorunlu olarak bir iletişim kurma yolu olmadan, mantıksal zorlamalara bağlı kalmadan, alışılmışın dışında kullanılabilir (Aktulum, 2021, s. 220).

(...) **GÜNEŞ TANRI** oradan uğuldardı

Bütün kalın sesli şeytanlara

YOK İŞTE YARATTIĞINIZ HİÇBİR NESNE

NE DE ŞİİRSEL BİR SÖZ

Bir bağın peşindeydi Ulus Fatih

Bunun için gitti en çok inandığı,

En doğru bulduğu DÜĞÜMLERE

*İşte **İSİS DÜĞÜMÜ***

ÖLÜMSÜZLÜK elindeydi artık

ELEUSİS'in vadisinde bolca açan

Zeytinlikler vardı...

Mutluların İbrahim'in ağacı

ZEYTİNLİKTİ yine senin köşesinde

Saklandığın ararken YİTİK CENNETİ... (Müldür, 2017, s. 530).

Müldür, *Anneye Ayetler ve O'nun Postmortem Alâmetleri* adlı kitabında yer alan "İsis Düşümü" başlıklı şiirinde Mısır mitolojisine göndermeler yapar. Ra, Antik Mısır'ın güneş tanrısıdır ve yaratılışın başlangıcında ortaya çıkan ilk tanrıdır; kendi kendine var olmuş ve dünyayı yaratmıştır. Şiirde "yok işte yarattığınız hiçbir nesne" ifadesi Ra'nın dünyayı, tanrıları ve her şeyi yaratmasına göndermedir. Ra, yaşamı, ölümü, yeniden dirilişi ve yaşam ötesini sembolize eder. Gökyüzünde yaşayan diğer tanrılar onun düşüncesinden oluşmuştur. Bu tanrılardan bir kısmı gökyüzü, bir kısmı da yeryüzü için yaratılmıştır (Seyidoğlu, 2017, s. 75).

Mısır mitolojisinde kral tanrı Osiris'in kız kardeşi ve karısı, güneş tanrı Horus'un anası olan İsis toprağa bet-bereket bağışlayan bir Mısır tanrıçasıdır (Necatigil, 2017, s. 67). İsis başlangıçta doğurganlık ve bereket tanrıçası olarak bilinirken zamanla ölümü koruyan bir figür haline gelmiştir. İsis, hem çocukların hem de annelerin koruyucusu olarak bilinir. Karanlıklar tanrısı Set, Osiris'i öldürünce İsis kocasını aramaya çıkar, bulur ve oğlunun öcünü aldırır (Erhat, 2007, s. 162-163). Mitolojik yanı sıra 'İsis-Osiris' sadakati, mistik anlamda 'Hz. İsa-Hz. Muhammed' bağlılığına karşılık gelir (Alemdar, 2009, s. 19). İkisinin ilişkisi, derin bir sevgi ve sadakat ile tanımlanır. Osiris, kardeşi Set tarafından öldürülür ve parçalanır. İsis, Osiris'in bedeninin parçalarını toplar ve onu yeniden bir araya getirir. Özellikle Osiris'in yeniden dirilişinde oynadığı rol ölüm ve yeniden doğuş kavramlarıyla da bağlantılıdır. Şiirde geçen "İşte İsis düşümü/ Ölümsüzlük elindeydi artık" ifadesi dirilişi ve yeniden doğuşu simgelemektedir.

*bir **babil su tanrıçası** belki de o... **turkuvaz**... değişken...*

***beyaz** denizkabuğu kadın...**yedi yıldızı** ve **astral ikizi**yle...*

***Linga Sarira**... sunmaya başlamadan önce hayat iksirini*

*kaç **iris** yılı geçti böyle... siyahbeyaz bir kelebek ruhu onun...*

nehirin geçişinin alfabetini okur...aqua...

kaynaklarına geri dönmek istiyor seller ve buharlar...

***gökkuşağı köprüsü** yeni bir çağ umudu çiziyor...*

***suyun ve ateşin sentezi bir yıldız**... uzaklarda...*

(...) (Müldür, 2017, s. 49).

Müldür'ün *Sararı/Safran* adlı şiir kitabında yer alan "Yıldız" başlıklı şiirinde adı geçen İris, Yunan mitolojisinde gökkuşağının tanrıçası olarak bilinir. Olimpos Dağı'ndaki tanrılar ile yeryüzündeki insanlar arasında haberci olan İris, gökyüzünün yeryüzündeki elçisidir. İris, yer ile gök arasında bir köprü kurar ve sadece iyi haberleri insanlara iletme görevine sahiptir. Şiirde geçen "gökkuşağı

köprüsü" ifadesi ile İris'in habercilik görevine gönderme yapılmıştır. Şiirde geçen "su", "deniz", "nehir", "aqua", "sel", "buhar", "gökkuşağı" kelimeleri suyla alakalı kelimelerdir. Su arınma ve temizliktir, aynı zamanda hayat kaynağıdır. Bu kavramlar da bizi İris'e götürmektedir. Çünkü İris su tanrılarında Thaumias ve okyanus perisi Elektra'nın kızıdır. Sürrealist şairler hissedişleri ve duyuşlarıyla dış dünyayı anlamaya çalışır. Böylece insan doğayı, belki farkında olmadan kendi içinde yeniden kurar (Karaalioğlu, 1980, s. 276).

*Asma yaprakları sonra geldi. **Deme**'nin kutsal başağı.*

*Başak sarışını **Deme** bölüyor, ikiye biçiyor tohumları.*

'Benim olsun' dedi orakçı,

'Benim olsun, başak gözlü kız kardeşim'

*Gelincik elli **Deme**,*

Taze ılık somun kırıldığı zaman]

***Eleusis** Gizleri, gizemleri]*

İki mumdan başka

Hiçbir şey almayarak yanına

***Eleusis'e Deme**'nin yanına*

***Dio** ilk ne zaman geldi kimse bilmiyor*

Deme**'nin yanında **Dio

İlk yerini ne zaman aldı bilinmiyor

Ekmek ve Şarap

İlk ne zaman birleşti

Yazın mutlu tanrıçasının

Kulağına eğilip

***Dio** neler söyledi kimse bilmiyor*

Bir başak rüzgârda kımıldadı, şarap aktı, sonra rüzgâr,

***Dio**'nun saçlarından akıp giden rüzgâr, sonra onları*

Uyuttu mu bilinmiyor

Sonra Uyku saçlarını karıştırıp]

*Acı çeken iki **yarı-tanrı**]*

*Gece **gümüş lirini** çaldığında,*

Titrek parmaklarıyla şamdanını uzattığında,

Kapalı tunç kapılar ardında,

Ak mumların, mumların arasında,

Deme balrengi saçlarını çözdü mü bilinmiyor

Ama acıyı tanıyan iki **yarı-tanrı**]

Ekin biçilip ortadan kaldırıldığında, üzümler toplandığında, ilk karla birlikte kırağı düştüğünde, başak tarlalarına, asma yapraklarına ne olur, başlarına neler gelir kimse]

Mevsimler başka mevsimlere yöneldiğinde

Yıldızlar yerlerini değiştirdiğinde

kışın öldürücü soğuğu yeşil hücreleri

dondurduğunda başlarına)

Kışın onlar, bu mutlu çocuklar değişti,

yeşil giysileri döküldü, üzünç

dokunulmaz kıldı onları ve toprak da üzgündü

O Faun, bir atın yandan görünüşü kadar güzel

bir atın başını çevirişi yan kadar güzel

Bahar adı sanı olmayan bir bakıştı aramızda

Bir atın önden görünüşü kadar uzun

Dereotu, roka, diri bir ıslaklığı aramızda,

bir atın başını çevirişi an kadar güzel

O **Artemis**, 'yaban şeylerin hanımefendisi' güneş

tanrısı Helios'un kızkardeşi,

İşte polen,

çanak yaprakları, dişi çiçek organları,

rezene, tropizma, limonluklar,

limontuzları,

yeşile çalan sarılar,

turunçgiller

papatyalar,

altın gözlü bütün bitkiler, hey...

Q.. Dio, Dio... Dio Diooooooooooooooooooooo

Dionysos ve **Demeter**: **iki toprak tanrısı**: insanın en yakın arkadaşları (Müldür, 2017, s. 58-59).

Müldür'ün *Sarartı/Safran* adlı şiir kitabında yer alan "Toprak" başlıklı şiirinde Eleusis, Artemis, Helios, Dionysos, Demeter gibi Yunan mitolojisinden birçok tanrının ismi geçmektedir. Şiirde adı geçen Helios, Yunan mitolojisinde Güneşin tanrısıdır. Her sabah Doğu'dan gökyüzüne çıkarak güneşi geçiren Helios, ışığın ve ısıtmanın sembolü olarak büyük bir güç ve etkiye sahiptir. Demeter, toprak, bereket tanrıçasıdır. Artemis, avcılığı simgeler; doğanın, ormanların ve hayvanların koruyucusudur; genç kızların ve doğurganlığın savunucusudur. Artemis, antik Yunan toplumunda kadınların güçlenmesi ve bağımsız yaşamaları açısından önemli bir sembol olarak görülmüştür. Şiirde geçen "ekmek ve şarap", "yazın mutlu tanrıçası" ifadeleri bizi Dionysos'a götürmektedir. Dionysos, Antik Yunan mitolojisinde şarabın, neşenin ve tiyatronun tanrısı olarak bilinir. Dionysos, doğanın döngüsünü, yaşamın geçici zevklerini ve insan ruhunun karanlık yönlerini simgeleyen karmaşık bir figürdür. Demeter, Yunan mitolojisinde tarım, bereket ve hasat tanrıçasıdır. "Feminist literatürde en çok öne çıkan mitler 'anne-kız' mitoslarıdır. Bunların başında 'Demeter-Persephone' mitosu yer alır. Tarım ve bereket tanrıçası Demeter'in kızı Persephone'nin yeraltı tanrısı Hades tarafından kaçırlmasını konu edinen bu mitos, mevsim döngüleri, bereket, tarım, ölüm ve yeniden doğuş sembolizmiyle yüklüdür" (Afacan, 2020, s. 86). Demeter'in hikâyesi annelik, kaybetme, yas tutma ve doğanın döngüsellığı temalarını içerir.

Kadın, dünyayı değiştirecek arzuyu temsil eder. Bu işleviyle kadın tüm mitlerin kökeninde yer alır (Aktulum, 2021, s. 232). Humm'a göre savaş sonrası toplumda prototipik olarak dişil olanın ne olduğu şüpheli hâle geldiği için savaş sonrası yazınında da kadınlar mitik simgeleri kadınlarla ilgili geleneksel fikirlere meydan okumak için kullandılar (Humm, 2002, s. 87). Rich'in ifade ettiği biçimiyle annelik 'deneyimi' ve ana tanrıça mitleri, 'dişi güç'e vurguları bakımından önemlidir. Birçok kadın şair, dişi kimliğin kabul edilen görünüşlerini betimlemek amacıyla mitleri araştırır.

Yatağımı çivilettim

Bir şey beklemeyen yatağım

Genişlemiş, esnemiş

Tıpkı benim gibi

Şimdi gergin çok gergin

*Tıpkı bir **Aztek** yatağı gibi* (Müldür, 2017, s. 66).

Müldür, *Güneş Tutulması* 1999 adlı şiir kitabında yer alan bu şiirinde Aztek mitolojisine göndermeler yapar. Aztek mitolojisi, Tolteklerin çöküşünün ardından XIII-XVI. yüzyıllar arasında Meksika Vadisi'nde önemli bir uygarlık olarak ortaya çıkan Aztekler tarafından geliştirilmiş bir inanç, efsane ve gelenekler bütünüdür. Aztek mitolojisi birçok yaratılış hikâyesini ve tanrıların insanlarla olan etkileşimlerini içerir. Şiirde zıtlıklarla kurulmuş bir yapı vardır: Hem genişlemiş, esnemiş bir yatak hem de gerginlik hâli olduğu ifade edilmiştir. Şair özne gerginlik hâlini ifade ederken "Aztek yatağı" ile benzeşim kurar.

Sen benim Noel darmağanımsın

Güneş RA aslanımsın

"Hint güneşi ormanı ısıtırken

Kral kobra istirahat edecek"

Gözleri parıltayladan başka bir şey görmeyecek... (Müldür, 2017, s. 190).

Müldür'ün *Ultra-Zone* adlı şiir kitabında yer alan "Sen Benim Noel Armağanımsın" başlıklı şiirinde adı geçen Ra, güneş tanrısıdır. Önce yeryüzünde ve sonra göklerde "Tanrıların Kralı" olarak hüküm sürmüştür. Ra, her sabah annesinin gökyüzü tanrıçası olarak dünyaya gelmiş, her akşam ona geri çekilmeden önce birçok dönüşümden geçmiştir. Ra'nın uyuyan ölüleri canlandırabilmesi ve dünyayı yenileyebilmesi için her gece güneş barikatının ilahi ekibi kaosun güçlerini aşmak zorunda kalmıştır (Yıldız, S. ve Korkmaz V., 2022, s. 441). Şiirde Hz. İsa'nın doğumunun kutlandığı Noel ile Güneş tanrısı Ra'yı aynı düzlemde ifade etmiştir. Mitoloji ile ilahi dinlerin bir arada kullanılması durumu vardır. Şair özne, "Güneş Ra aslanımsın" sözleriyle hitap ettiği kişiye ne ölçüde değer verdiğini ortaya koymaktadır.

Hintlilerin binlerce putu var.

*Ben hiç gökyüzünden düşmedim **Indra***

*Sen **Ganj**'in kutsal sularıyla dansederken*

İşte gene civa incileri gibi dağıldık

*Burası şimdi soğuk, **Indra***

Kimse ne yapmak gerekir bilmiyor

*Senin yeşil kristalden bir putun var **indra***

Hintlilerin binlerce putu var

***Ganj**'in kutsal sularında hareketsiz duruyorlar*

*Burası şimdi soğuk **Indra***

Duruyor ve sana bakıyoruz

Mıhlandığımız yerden

Golgota renkli bir manto bile yok üzerimizde

Civa incileri gibi ayrışırken biz

Mıhlandığımız yerden

Indra: gotik duaların
golgota renkli mantosu
Artık soyun ve bize yaklaş

İşte kurbağaların sıçradığı bir yol
Geçip gitmek ne kolay oradan
Ben artık her şeyden vazgeçtim, **Indra**
Cam terliklerimi bahçeye gömdüm
Sihirli bir formül ağzımda bütün gün

Indra: gökyüzü (Müldür, 2017, s. 228).

Müldür'ün *Ultra-Zone* adlı şiir kitabında yer alan "Indra: Gökyüzü" başlıklı şiire adını veren Indra, Hint mitolojisinin en eski ve en büyük tanrısıdır. Şair özne Hint mitolojik tanrısı Indra ile bir nevi dertleşme hâindedir. İçerisinde bulunduğu durumdan şikâyet etmektedir. Şair özne bu şikâyetlerini ve memnuniyetsizliklerini Indra'ya açmakta ve eski ile bugün arasındaki değişimden serzeniş etmektedir.

Ayrıca şiirde geçen "*Sen **Ganj**'in kutsal sularıyla dansederken*" ifadesi mitolojik bir anlatıya göndermedir. Hindular Ganj nehrinin tanrıça Ganga'nın kişileştirilmiş hali olduğuna inanırlar. Ganj nehri (Ganga) toprağı, tanrıları, insanları, medeniyeti, kültürü ve tüm canlıları besler. Ganj nehrinin suyunda yıkanmak kutsal olan tanrı Ganga'da yıkanmak demektir. Bu nehirde yıkananlar günahlarından arınır.

*Bu bendim sanki
tam da eviçeri yokuş bunalımlarında
sürüklenirken **lacivert** bir uzam gibi
nasıl bir **mavi** diyordum bu kendi kendime
nasıl bir **turkuaz mavi** bu
önüme uzanan bu acımasız **dülger yumruğı**
(...)*

*İçimdeki **siyah saçlı**
benden daha genç bir Lâle
karnından cenin çıkmış gitmiş de
kalakalmış gibi tek başına
öyle ıssız, öyle cengâver gözleriyle*

*birdenbire sağ cebime uzanıp **kuartz silahımı** çekiyorum*

size, hepiniz

defolun gidin artık! (Müldür, 2022, s. 9).

Kadinesk adlı şiir kitabının bir numaralı şiirinde bir "dülger yumruğu / kuartz silah" ibareleri dikkati çekmektedir. Bu ibareler tanrıça Hera'nın oğlu Hephaistos'a çağrışım yapmaktadır. Zanaatkâr olan Hephaistos, dülger yumruğu ve kuartz silaha sahip olabilecek kişidir. Şiirde "siyah saçlı, cengâver gözlü" bir kadından söz ediliyor. Bu tarif bizi Hera'ya götürmektedir. Homeros destanlarında "inek gözlü", "ak kollu" ya da "altın tahtlı" diye nitelenen Hera, dırdırcı, kıskanç, hırçın ve inatçıdır; düzen kurar, ama hiçbir işi açık değildir, hasıraltından su yürütür, işlerini gizli kapaklı yapar, sevgi ve nefretleri hiçbir mantığa dayanmaz, silah ve yetkilerini kötüye kullanmaktan çekinmez (Erhat, 2007, s. 135).

Evet.

Fraktal geometriyle tanımlanıyordum

Bir merdivenin başında oturmuş

uzun upuzun uzunluksuz uzun

bir lir çalıyordum

Yüzüm kapkaranlıktı

Hiçbir şey yansıımıyordu

*O yarı açık, yarı çılgın, yarı tılsımlanmış
gözlerden dışarı*

Yanımdaki bu kıpkırmızı

Kimin kalbiydi?

Kimin sonsuza gelmez eşiğiydi?

Ve işte gördüm onu

lirin bir notasından hafif yana kaykılmış

oturuyordu

genç bir adam

genç bir insan

genç bir yaratılış

Saçları kısaydı

kıpkısa

galiba resmin kendisiydi o

galiba Ressamın kendisiydi o

galiba içindeki sonsuz kıvrımlardan giderek içine kapanmış

ancak müzik eşliğinde dışarı çıkıp da

yıldızellasını yazan

evet evet, ressamın

ta kendisiydi o (Müldür, 2022, s.11-13).

Kadinesk adlı şiir kitabının iki numaralı şiirinde bir lir sanatçısı tasviri yer alır. Bu tasvire uyan mitolojik kahramanlar olarak Hermes, Apollon ve Orpheus karşımıza çıkmaktadır. Antik Yunan mitolojisinde önemli bir yer tutan lir, Hermes tarafından icat edilmiş bir telli müzik enstrümanıdır. Hikâyeye göre, Hermes doğduktan kısa bir süre sonra, bir kaplumbağanın kabuğundan bir lir yapmış ve bu enstrümanı çalmayı öğrenmiştir. Lir, Apollon'a da atfedilir. Apollon, güzel sanatların, müziğin tanrısıdır. Kithara çalar, Musaların korosunu yönetir (Necatigil, 2017, s. 25). Bir yılını öldürdüğünde, yılının dişlerinden ve diğer parçalarından lir yapmıştır. Apollon, lir çalarak insanların kalplerine hitap eder ve müzikle iyileştirici bir etki yaratır. Lir aynı zamanda Orpheus'un mitolojisinde de önemli bir yere sahiptir. Orpheus, liri ustaca çalan ve onun melodileriyle ölüleri bile hayata döndüren bir müzisyendir. Orpheus'un kaybettiği eşi Eurydike için yer altına inmesi ve liriyle Hades'in kapılarını açması lirin insan ruhunu etkileme gücünü simgeler. "Yüzüm kapkaranlıktı" şeklinde başladığı mısrada Medusa'yı tılsımlanmış gözler ifadesinden çıkarmaktayız. Medusa, yılan saçlı idi, bakışlarının değdiği kimse taş olurdu (Necatigil, 2017, s. 51). Saçları kısa, müzik eşliğinde yıldız tanrıçası Leto'yu görmekteyiz.

*İki ergen çocuk, **minotor** yapılı bir adamla oyun oynuyor.*

*Hem birbirlerine sarılıp döneniyorlar hem de **minotoru** döndürmeye çalışıyorlar.*

Tam bir devinim halindedirler.

***Minotorun antik mitoslarda** parnasyen bir yeşil statüsü vardır.*

Bunun için belki de bu oyunu çok ciddiye almaktadır.

Çocuklarsa öyle değil.

*Çocukların poli-game kurallarının içinde **minotorunkine benzer mitolojiler** yoktur.*

*Üçü de (iki çocuk ve **minotor**) aynı renk giysiler içindedirler.*

*Üçünün de, oyun kurallarına uyumsayarak **siyahlar** örtündüklerini görüyoruz.*

Belki **minotor** da bir insandır.

Belki de çocukların onu yok etme prensiplerinin önde gelen bir işaretidir.

Ressamdan başka kim bilebilir? (Müldür, 2022, s. 49).

Kadinesk adlı şiir kitabının on dokuz numaralı şiirinde Minotor'dan bahsedilmektedir. Minos'un karısı Pasiphae, sıra dışı bir aşkla bir boğaya âşık olmuş ve yarı boğa, yarı insan Minotor adında bir canavar doğurmuştur. Sanatkâr Daidalos, bu canavarı bin dehlizli karışık bir yapı olan Labyrinthos'a kapatır. Androgeos, Attika'da öldürülünce Minos, intikam savaşına girer. Atinalıları yıllık kurutmalık olarak yedisi erkek, yedisi kadın on dört genç vermeye mecbur eder; bu gençler Minotaurus'a yedirilir. Theuses, canavarı öldürerek bu işe son verir (Necatigil, 2017, s. 88-89).

(...) *şu an o pencerenin artık olmadığı an: onu kıracak olan taş sonra gelecek, arkamı döndüğümde küpe çiçeklerinin hala o biçimde kalıp kalmadıklarını sorduğum an, Ben, bir atom zamanına indirgenmiş demektir, yalnızlığı Angelus Silesius'un bir şiirinde donup kalmış kuğuya benzer... unutulmuş her an Ben'in bir bölümünün yıkılışıdır. unutmalarla yani kısmi yıkılmalarla ilerleyen bu kitabın yalnızlığı Böcklin'in bir tablosundaki **tekboynuzlu atın** boynuzlarındaki spiral devinime benzer. (...)* (Müldür, 2020 s.16)

Müldür, *Kuzey Defterleri* adlı şiir kitabında yer alan "Kuzeyde Bir Pencere" başlıklı şiirinde birçok mitolojide güç ve zaferin sembolü olan "tek boynuzlu at"a yer verir. Tek boynuzlu at, yani "unicorn" Avrupa halk kültüründe popüler bir mitolojik yaratıktır; saflık ve masumiyet sembolü olarak kabul edilir. Efsaneye göre tek boynuzlu atın sadece bakire bir kız tarafından yakalanabileceği inancı bu hayvanı masumiyetin ve erdemlin sembolü yapmıştır (Öner, 2023, s. 261). Saf ve masum olduğuna, kanı içildiğinde kişiyi ölümsüz kıldığına, bu nedenle öldürmenin lanet getireceğine inanılan efsanevi bir hayvandır.

(...) *başka bir gün... başka bir yağmur... pencerelerde yağmur eğriciklerinin oluştuğunu görünce hemen yerimi alıyorum. yerim gene aynı... kedilerin de yağmuru izlediği doğru mu? çiçekler en çok bu eğik yağmurun önünde güzel... bir yağmur perdesinin ardında... insan başkalaştığını duyumsuyor, belki de bir **zambak** soyuna katıldığını...*
"Sonate en Solitudes Majeures"

küpe çiçekleri (*fuchsia*) açmış her şeye rağmen...
afrika menekşeleri **mor-yeşil** bir güzellik olarak
soğuğa dayanıyorlar... yanlarında küpe çiçekleri...
sıklamene yakın mor çanları ve çingene pembesi
üst yapraklarıyla sürekli aradığım o **mor-yeşil**
bileşimleri sürdürüyorlar sessizce...
mor-yeşil tonların ardında... böylesi bir arayış
benim yitik zamanımı verir miydi?

başka bir gün... başka bir arayış... bir yağmur perdesinin...
senin yağmur perdenin ardında... büyüün o buzlu camı
çok kesif olabilir... (Müldür, 2020, s. 19).

"Kuzeyde Bir Pencere" başlıklı şiirinin devamında yer alan iffet ve masumiyet simgesi olan zambak, Hıristiyan mitolojisinde Meryem Ana'nın saflığını ve bakireliğini temsil eder. Bir gece çok acıkan Herakles, uyuyan Hera'dan süt emmeye başlar. Canı yanan Hera, acı ile savrulur ve Herakles'i iter. Göğüslerinden süt akmaya devam eder. Yıldızlara doğru sıçrayan sütler yeryüzüne damlar ve topraktan zambaklar filizlenir. Bu yönüyle zambak, annelik ve doğurganlıkla ilişkilendirilir. Bir başka mitolojik anlatıya göre, Hyakinthos, Apollon ile disk atma yarışına girer. Apollon, sevgilisine gücünü kanıtlamaya çalışırken, attığı diskin Hyakinthos'a gelmesiyle Hyakinthos hayata gözlerini yumar. Apollon kendini suçlar, çok pişman olur, fakat artık yapılacak bir şey yoktur. Hyakinthos'u sürekli anmak için yere süzülen kanlarını zambağa dönüştürür (Şen, 2021).

Şiirin birçok yerinde "yeşil" renk ismi geçmektedir. Türk mitolojisinde hayır ilahı Ülgen'in, koruyucu ruh olarak kabul edilen yedi oğlundan birinin adı Yaşıl (yeşil) Kaan idi ve umumiyetle bitkilerin yetişip büyümesini düzenlediğine inanılırdı. Bu bakımdan ele alındığında yeşil rengi gençliğe, umuda, yeniden doğuşa, cennete, koyu olduğu takdirde ölüme işaret eder. Ayrıca ışıklar çifti olarak sunulan Venüs ve Merkür'ün rengi olup bundan dolayı ilkbahara, bitkilerin çoğalmasına, bolluk, başarı ve mutluluğa işaret eder (Çoruhlu, 2002, s. 193).

(...) sabahın erken saatlerinde birden uyandım. kalkıp pencerenin
önündeki her zamanki yerime gittim. **siyah bordürlü beyaz**
bir kelebek odadan içeri girdi. Yaklaşmakta olan kışa bir işaret
mi? **siyah bordürlü beyaz bir kış** olabilir mi? **beyaz gecelerin**
ve unutuşun sürüklediği bir kış olabilir mi? **beyaz gecelerin** ve
unutuşun sürüklediği bir kış belki, belleğin ve acının **siyah**
kadifeden bordürüyle. Beyaz **anemonlar** gibi: **beyaz taç**

yapraklarının içinde gizlenen **kara bir yürek**. duru, huzurlu renklerle gizlenen gizlenebilen bir şey ancak, ayırdına zor varılan bir şey, yüreği saran ince bir pus tabakası - incelikli yok oluş, görünmez bir adamın ayak izleri karda. yaralı bir yürek gizler kendini. bir buğunun içinden geçer, bir bahar dalını tutuyormuş gibi yapar, **beyaz bir yasa** parmağını uzatır, **İsa**'yla nişanlı rahibelerden daha sakın kim vardır? (Müldür, 2020, s. 32).

"Kuzeyde Bir Pencere" başlıklı şiirinin devamında "anemon" sözcüğü geçmektedir. Anemon çiçeği, mitolojide Afrodit'in sevgilisi Adonis ile ilişkilendirilen bir çiçektir. Adonis'i gören aşk ve güzellik tanrıçası Afrodit ve Persephone kavga etmeye başlarlar. Bu anlaşmazlığın sebebi Adonis'in çok yakışıklı olması ve her iki tanrıçanın da onu istemesidir. İki tanrıça arasındaki kavgada Zeus, Adonis'in dört ayını Afrodit, dört ayını Persephone ve diğer dört ayını da istediğinin yanında geçirmesine karar verir. Adonis, kendi inisiyatifindeki dört ayı da Afrodit ile geçirir (Çetindaş, 2013, s. 16). Afrodit'in sevgilisi savaş tanrısı Ares bu duruma öfkelenerek üzerine yabandomuzu salar ve domuz tarafından vahşice yaralanır. Afrodit, Adonis'i kurtarmak için koşarken ayaklarından kan damlar. Anemon çiçeği Adonis'in kanının döküldüğü yerlerde açar ve onun acı dolu aşkını simgeler. Anemon çiçeği aşkın geçici doğasını ve hayatın döngüsellliğini sembolize etmektedir.

Şiirde geçen beyaz rengi, Şamanizm'de büyüklüğü, adaleti ve gücü simgeler. Aynı zamanda beyaz, Türk mitolojisinde en fazla kullanılan renktir. Göğe ait ya da iyilik tanrıları olarak gruplandırılabilir tanrıların anlatılarında beyaz renk karşımıza çıkar. Birbirini tamamlayan gök ve yer unsurlarından çoğu kez gök unsuruna giren şeyler beyaz/ak renkle nitelendirilmiştir (Çoruhlu, 2002, s. 190). Müldür'ün şiirlerinde beyazın ayrıca masumiyeti simgelediği söylenebilir.

(...) *Flandre'nin tarihini baştanbaşa kateden hermetik haç yolları. Dankerque'den 39 km. ötede Saint-Omar'daki labirent ya da kimi inanışlara göre Kudüs yolu. giztanıştırıcı tapınaklar **Delfi** ve **Eleusis**'e giden yollar kadar tehlikeli. Yedi Bilge'nin yedi kapılı kenti Teb ve onun amansız koruyucusu... boğa bedeni, arslan pençeleri, kartal kanatları ve insan yüzüyle... Sfenks kadar tehlikeli. **Argos**'tan gönderilen **Theseus** ve tanınan Saint-Omar'daki **Minator** fazla dikkati çekmez sırf bu yüzden belki daha da tehlikelidir. labirentin gizini tanıyan **Ariadne** **Theseus**'a değil **Minator**'la tanışan **Theseus**'a yenik düşer aslında. Erkek, kadının verdiği ipe ancak, bir tür göbek bağıyla*

belki, labirentte uyumakta olan canavara, yani bilinçaltındaki hayvanına, o "başkası"na ulaşır ve kadını terkeder. Geçmişle bütün bağlar koparılmıştır artık ve sırları çözen yoluna yalnız devam eder. (Müldür, 2020, s. 44).

"Gotik Bir Masal: Hermetik Haç Yolları" başlıklı şiirinin devamında çok sayıda mitolojik isim ve unsur kullanılmıştır. Theseus'un en ünlü macerası Minotor'u öldürmesidir. Minos, tanrılara kurban olarak bir boğa almak ister. Ancak boğa çok güzel olduğu için onu kurban etmez ve bunun sonucunda tanrılar ceza olarak karısı Pasiphae'yi bir boğaya âşık eder ve bu ilişkiden yarı insan yarı boğa bir yaratık olarak "Minos'un Boğası" anlamına gelen Minotor dünyaya gelir. Minos, Minotor'u kontrol altında tutmak için Labirent adında karmaşık bir yapı inşa ettirir ve içeride kaybolanların dışarı çıkmasını imkânsız hale getirir. Minotor, ağgözlü bir yaratık olarak Girit'e gelen Athene'lilerden yedi erkek ve yedi kadın kurban olarak seçilir. Bu kurbanlar, Labirent'te Minotor tarafından yenmek üzere bırakılır. Minotor, hem fiziksel hem de simgesel anlamda insanın karanlık arzularını temsil eder.

Theseus, Girit'teki Minotor'u öldürmek için Girit'e gider. Ariadne, bin bir dehlizli Labyrinthos mağarasında kaybolmaması için ona bir yumak iplik verir ve böylece labirentten çıkmayı başarır. Minotor'u öldürdükten sonra, Ariadne ile birlikte Girit'ten kaçarlar. Ancak, Theseus ile Ariadne, Naksos Adası'nda mola verdiklerinde Theseus, bir gece kız uyurken kızı adada bırakıp gizlice kaçar. Ariadne uyandığında adada yapayalnız kaldığı esnada tanrı Dionysos gelir, kızın güzelliğine vurulur ve onu alıp Olympos'a götürür. Düğün hediyesi olarak Ariadne'ye Hephaistos'un yaptığı altın bir taç verir, sonra da taç gökte bir yıldız olur (Erhat, 2007, s. 54). Ariadne ve Theseus'un ilişkisi, cesaret, aşk ve ihanet temalarını içerir. Şiirde "boğa bedeni", "insan yüzü", "tehlikeli", "labirent", "ip", "labirent", "canavar", "kadını terk eder" ifadeleri doğrudan mitolojideki Minator hikayesine göndermedir. Şiirde yarı insan yarı boğa şeklindeki insan yiyen Minator insanının bilinçaltına benzetilmiştir. Ayrıca Theseus'un Ariadne'yi terk etmesi insanın geçmişiyile bağlarını koparması ve yalnızlığıyla ilişkilendirilmiştir.

(...) güneşli bir hava

beklemiyorsun zaten. biraz sonra bir gökkuşağı bekleyebilirsin

*ama. kimbilir belki de bir **iris**, kapının önüne bırakılmış bir*

kasımpatı, yaylı bir çalgıya iştirilmiş bir pusula... (Müldür, 2020, s. 98).

Müldür'ün *Kuzey Defterleri* adlı şiir kitabında yer alan "Felemenk Ülkelerine Bir Kanal" başlıklı şiirinde adı geçen İris, Yunan mitolojisinde gökkuşağının tanrıçası ve tanrıların habercisidir. Gökkuşağı hem fiziksel bir yolculuk hem de ruhsal bir geçiş anlamına gelir. Gökkuşağı denizden çıkarak gökle yeryüzü arasındaki ilişkiyi kurar görüldüğü için Olympos tanrıları İris'i ulak ve özellikle insanlara haber salmak için kullanırlar. İris, su ile ilişkilendirilir. Su kaynakları aracılığıyla dünyaya ulaşır ve gök ile yer arasında bir bağlantı oluşturur. Kanatlıdır, güneşte gökkuşağının renklerini yansıtan ince bir tülle örtülüdür (Erhat, 2007, s. 162).

Şiirde güneşli bir havada gökkuşağının çıkacağından ve gökkuşağı tanrıçası İris'in geleceğinden söz edilir.

(...) sen unutursun da beni **siyah kuğularla** ormanın başladığı yere
gidersin ya, kölelerinden say beni aklımla seni izlediğim için.
yerde yuvarlaklar çizip büyük kaya parçalarına oturduğun
zaman, Stonehenge gibi bir yer görüyorum ben senin
yakınında, büyükbabandan kalma o ışıltılı yüzükle bir şeyler
çizmeye başladığında uzaklaşırsın en çok benden, dönmesine
hep dönüyorsun ya eve ben hep merak ederim seni, **siyah
kuğularınla** gittiğin yeri. dönüşte bana bakmazsın. girişte
camın üstünde açılmış yeni pırlanta çiziklerine bakarsın, gece
yatıyoruz sonra aramızda bir yığın **yaban kuğuyla**.

(...) ormanın başladığı
yerde siyah kuğular rondo yapıp gölün ortasında **PENELOPE**
yazıyorlar..... (Müldür, 2020, s. 104).

"Felemenk Ülkelerine Bir Kanal" başlıklı şiirinin devamında adı geçen Penelope, Yunan mitolojisinde İthaka Kralı Odysseus'un eşidir; sabır ve sadakat sembolüdür. Kocası Odysseus, Troya Savaşı'ndan dönerken uzun bir süre kaybolduğunda Penelope onu bekler ve birçok talibini reddeder. Zekâsını kullanarak onları oyalamayı başarır. Sonunda Odysseus eve döner ve Penelope ile kavuşma gerçekleşir.

Şiirde birçok yerde geçen siyah rengin mitolojik olarak karanlık, büyü, elem, keder ve yağız anlamlarına gelmektedir ve Şaman Türkleri kara rengi Erlik yani karanlığın ve fenalığın yer altındaki ilahıyla bağdaştırırlar. Diğer taraftan Türk mitolojisinde kara, umumiyetle toprak rengi olarak yağız yer anlayışı ile birlikte kullanılmıştır. Siyah, aynı zamanda matem rengidir (Genç, 1997, s. 1102).

Şiirde "siyah kuğu, yaban kuğu" ifadeleri geçmektedir. Yunan mitolojisinde kuğu, tanrı Zeus'un Leda ile olan ilişkisinin sembolü olarak öne çıkar. Leda, gölde yıkanırken bembeyaz bir kuğuyu okşadığı esnada Zeus, Leda'yı baştan çıkarmak için kuğu kılığına girerek Leda'ya sahip olur (Haykır, 2015, s. 195). Türk mitolojisinde kuğu, güzellik, zarafet ve saflık sembolüdür. Kuğunun beyaz rengi saflığı temsil ederken uzun boynu ve zarif duruşu estetik değerleri simgeler. Kuğular, yaşamları boyunca yalnız bir eş ile birlikte olma özellikleri ile bilinirler. Bu durum, Türk kültüründe sadakati ve karşılıklı aşkı simgeler. Kuğuların su üzerinde süzülmesi hayal gücünü ve ruhun derinliklerini temsil eder.

(...)
hüzün saklıyor

ışığına ırmakta

*yorgun gözlerim, **Andromeda***

uyuyor güzelliğini (...) (Müldür, 2023, s. 41).

Müldür'ün Uzak Fırtına adlı şiir kitabında yer alan "Bir Güneş Çekilmesi" adlı uzun şiir mitologyadaki 'Andromeda-Perseus' ve 'Hermaphroditos' efsanelerinden esinler taşımaktadır. Andromeda, Yunan mitolojisinde Etiyopya kralı Cepheus ve kraliçe Cassiopeia'nın kızı olan bir prensesdir. Cassiopeia, kızının güzelliğiyle gururlanır ve bu durum deniz tanrısı Poseidon'un tepkisini çeker. Cassiopeia'nın bu kibirli tavırları, Poseidon tarafından lanetlenmesine neden olur. Poseidon, Etiyopya'daki krallığa bir deniz canavarı gönderir. Kral Cepheus, bu durumu düzeltmek için kehanet alır ve onu kurtarmak için kızı Andromeda'yı bir kayaya zincirleyerek sunmak zorunda kalır. Andromeda'yı kurtarmak için Perseus, canavarla dövüşür ve onu yener. Andromeda'nın kurtarılması ikisi arasında güçlü bir bağ oluşturur. Perseus, Andromeda'yı kurtardıktan sonra ona âşık olup onunla evlenmeye karar verir. Şiirde geçen "hüzün, yorgun, güzellik" kavramları kolaylıkla Andromeda ile ilişkilendirilebilir.

SONUÇ

Mitoloji evren, dünya, doğa, insan ve hayat konusunda hayali unsurları ihtiva eden ve meydana getirildikleri toplumlarda gerçek olduğuna inanılan anlatılardır. Bu çalışmada Müldür'ün *Sarartı/ Safran, Güneş Tutulması 1999, Ultra-Zone'da Ultrason, Uzak Fırtına, Kuzey Defterleri, Kadnesk* adlı şiir kitaplarında yer alan şiirleri içerdikleri mitolojik unsurlar bağlamında yorumlanmıştır. Müldür, şiirlerinde yer alan mitolojik unsurları zaman zaman metinlerarasılık yoluyla ilahi dinlerle aynı düzlemde sunar. Kendisini postmodern olarak nitelendiren Müldür, mitolojik hikâye, kahraman, unsur, kavram ve sembolleri postmodern söyleme uygun olarak metinlerarasılık yoluyla şiirlerine aktarır. Şiirlerinde daha çok Yunan mitolojisinden etkiler olduğu söylenebilir. İncelenen şiirlerde Zeus, Poseidon, Hades, Apollon, Hera, Ares, Hephaistos, Athena, Hestia, Aphrodite, Hermes, Artemis, Dionysos, Eros, Demeter, Persephoe gibi Yunan mitolojisinden birçok tanrı, tanrıça ya da kahramanın isimleri geçmektedir. Müldür, mitolojiye ait bir unsuru şiirinin bağlamı içerisine oturtabilmiştir. Müldür'ün şiirlerinde mitolojik hikâyeleri anlatmak ya da mitolojik tanrıları tanıtmak gibi bir amacının olduğu söylenemez. Müldür, evrendeki gizemleri akılla izah edemediği durumlarda mitolojiyi kullanarak açıklamaya çalışır. Ayrıca Müldür için mitoloji, bilinçaltında bastırıldığı arzularını düşsel olarak sentezlediği bir vasıta. İncelenen şiirlerde yer alan mitolojik unsurlar sadece kelime bazında değil arkasında yer alan hikâye ile asıl derinlik boyutuna kavuşur. Mitolojik kahramanlar kimi şiirlerinde benzetme yoluyla sevgili olarak yer alır. Bu açıdan mitolojinin Müldür'ün şiirlerinin anlam çeperini genişlettiğini ve şiirlerine derinlik kattığını söylemek mümkündür. Müldür'ün şiirlerinin kendini okuyucuya bütün yönleriyle açmayan, sürrealist bir çizgide çok anlamlılığa müsait ve kapalı olduğunu söylemek mümkündür. Şiirlerinde yer alan farklı mitolojilere ait kahramanlar, hikâyeler, anlatılar, kavramlar, simge ve semboller onun mitoloji konusundaki donanımını gösterir. Kimi zaman benzetme, kimi zaman bir özellik

olarak metinlerarasılık yoluyla mitolojik göndermeler yapar, okuyucuyu mitolojik hikâyeye götürür. Mitolojik kavramları bugünün anlayışına uyarlaması ya da yaklaştırması da bağlam değiştirme, çok anlamlılık işlevi görmüştür. Bu da şiirlerine derin, örtük, kendini hemen açıklamayan bir özellik katmıştır. Şiirlerindeki anlam kapalılığı bununla açıklanabilir. Okuyucunun şiirin manasını anlayabilmesi için bazen bir sözcük ile şiirde yer alan mitolojik unsur, kahraman ya da anlatıya ait arka planı bilmesi beklenir.

KAYNAKÇA

- Afacan, A. (2020). *Şiir ve mitologya*. Everest Yayınları.
- Aktulum, K. (2021). "Gerçeküstücülük", *Yazınsal akımlar*. Haz. Sibel Bozbeyoğlu. Bilgesu Yayınları, 195-243.
- Alemdar, H. (2009). "Ultra-Zone'da Lâle Müldür Hâlleri", *Lâle Müldür Şiiri ve Ultra-Zone'da Ultrason*, İkaros Yayınları, 16-22.
- Arseven, T. (2009). "Lâle Müldür'ün Şiir Dilinde Renkler", *Lâle Müldür Şiiri ve Ultra-Zone'da Ultrason*, İkaros Yayınları, 23-46.
- Babacan, M. (2009). "Lâle Müldür Şiiri Ultra-Zone'da Ultrason'a Yolculuk", *Lâle Müldür Şiiri ve Ultra-Zone'da Ultrason*, İkaros Yayınları, 47-55.
- Belge, M. (1986), *Tarihten güncelliğe*, Alan Yayıncılık.
- Bonnefoy, Y. (2000). *Antik dünya ve geleneksel toplumlarda dinler ve mitolojiler sözlüğü*. (II cilt). Haz. Levent Yılmaz. Dost Kitabevi Yayınları.
- Breton, A. (2003). *Birinci sürrealist manifesto*. Çev. Yeşim Seber Kafa. Altıkkırkbeş Yayın.
- Campell, J. (1994). *Yaratıcı mitoloji: Tanrının maskeleri*, Çev. Kudret Emiroğlu, İmge Kitabevi.
- Cinozoğlu, H. A. (2009). "'Uzak Fırtına' 1980'li Yılların Biricik ve Savruk Şiiri", *Lâle Müldür Şiiri ve Ultra-Zone'da Ultrason*, İkaros Yayınları, 56-78.
- Çetindaş, D. (2003). "Mitolojinin güçlü dalı: Gül". *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Gül Özel Sayısı*, 13-28.
- Çetişli, İ. (2004). *Batı edebiyatında edebî akımlar*, 6. bs., Akçağ Yayınları.
- Çoruhlu Y. (2002) *Türk mitolojisinin Ana Hatları*, Kabalcı Yayınevi.
- Eco, U. (2009). *Anlatı ormanında altı gezinti*, Can Yayınları.
- Eliade, M. (1993), *Mitlerin özellikleri*, Çev. Sema Rifat, Semavi Yayınları.
- Erhat, A. (2007). *Mitoloji sözlüğü*. Remzi Kitabevi.
- Fromm, E. (2014). *Rüyalar masallar ve mitler*, Say Yayınları.
- Genç, R. (1997). "Türk inanışları ile millî geleneklerinde renkler ve sarı-kırmızı-yeşil". *Erdem Atatürk Kültür Merkezi Dergisi*, 9(27), 1075-1110.
- Haykır, M. (2015). "Sanatta 'leda ve kuğu' teması ile kolektif bilinçdışı ilişkisi üzerine". *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 17(1), 193-206.
- Humm, M. (2002), *Feminist Edebiyat Eleştirisi* (Çev. Berrin Oktay Yılmaz).
- Kabaklı, A. (2016). *Edebiyat akımları*. Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.
- Karaalioğlu, S. K. (1980). *Edebiyat akımları*. İnkılap ve Aka Kitabevleri.
- Malinowski, B. (1990). *Büyük bilim ve din*. Saadet Özkal (çev.). Kabalcı Yayınevi.

- Mumcu, K. (2019). Gelenek ve modernizm ekseninde Lâle Müldür şiiri ve şiirsel özne. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Müldür, L. (1998). *Anne ben barbar mıyım?*, Patika Yayınları.
- Müldür, L. (2017). *Apokalips/ Amonyak Toplu Şiirler II (1920-2012)*. 2. bs. Yapı Kredi Yayınları.
- Müldür, L. (2020). *Kuzey defterleri*. Yapı Kredi Yayınları.
- Müldür, L. (2022) *Kadinesk*. Yapı Kredi Yayınları.
- Müldür, L. (2023) *Anemon. Toplu Şiirler I (1988-1998)*. Yapı Kredi Yayınları.
- Necatigil, B. (2017). *Küçük mitologya sözlüğü*. Yapı Kredi Yayınları.
- Öner, Y. (2023). "Orta Çağ'ın kristolojik sembollerinden biri olarak unikon". *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* (22), 255-270.
- Seyidoğlu, B. (2017). *Mitoloji üzerine araştırmalar*. Dergâh Yayınları.
- Şen, S. (2021). Mitolojik hikâyelerde bitki metamorfozları ve çağdaş mitolojik hikâyelerde bitki metamorfozları ve çağdaş uygulamalar. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Wellek, R., & A. Warren, (1983), *Edebiyat biliminin temelleri*, Çev., Ahmet Edip Uysal, Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Yeter Şahin, G. B. (2021). "Postmodernizmin şiirdeki izdüşümü ve bir tahlil denemesi", *Metin tahlilinde yeni yaklaşımlar 1*, ed. Selçuk Çıkla, Şeyma Büyükkavas Kuran, Çolpan Yayınları, 199-233.
- Yıldırım N. (2021). "Zerdüşt mitolojisi", *İranoloji, Fars Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 75-99.
- Yıldız, S., & Korkmaz V. (2022). "Mısır Mitolojisinde Tanrılardan Tıbbı Yansıyanlar", *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi* 12(3), 438-449.

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET: İlkel insan topluluklarının inanışı için model teşkil eden, onların hayatlarını anlamlandıran ve çoğu zaman bir yaratılışın öyküsünü konu edinen anlatılara "mit" denir. Mitoloji, doğa olaylarını, insan hayatının gizemlerini ve evrenin oluşumunu anlamak için kullanılan bir araçtır. Mitoloji, belirli bir din veya kültürdeki insanlık ve evrenin yaratılışı ile doğasına dair inanç ve uygulamaları içeren anlatılardır. Mitoloji, insan deneyimlerinin, inançlarının ve değerlerinin kolektif bir anlatımı olarak, toplumların kültürel kimliğini şekillendiren bir araçtır. Mitler, meydana getirildikleri toplumlarda "kutsal" ve "gerçek" olarak kabul edilir. Yunan, Roma, Mısır, İskandinav, Hint, Çin, Afrika, Yerel Amerika mitolojileri vardır ve her mitoloji, o kültürün değerlerini, inançlarını ve tarihini yansıtır. Mitleri gerçekleştirenler tanrısal, olağanüstü karakter veya kahramanlardır. Mitler bu olağanüstü varlıkların evrenin başlangıç zamanındaki yaratıcı etkinliklerini ortaya koyar. Mitin konusu evrenin başlangıcıyla, yaratmayla ilgilidir. Mitler, evreni, insanın varlığını ve onun yaptıklarını hayal gücü ile anlamlandırma çabasının ürünleridir. Geçmiş zamanların gerçekliklerini aktaran mitler, insanlara hayatlarını yönlendirme noktasında örnek teşkil eder ve insanın evrendeki konumunu kavramasına olanak sağlar. Mitoloji, sanatın en önemli kaynaklarından ve sanatın çeşitli türlerine zengin malzemeler sunar. Yazarlar, sanatçılar ve şairler mitolojik temalardan ilhamla eserler üretir. Mitolojik temalar ve kahramanlar şiirsel anlatımın derinliğini artırmakta ve okuyucuya farklı anlam katmanları sunmaktadır. Bu da kültürel üretimin çeşitlenmesine katkıda bulunur. Özellikle postmodern anlatılarda mitoloji sık başvurulan bir kaynaktır. Mitoloji ve postmodern söylem, edebiyat ve kültürel teoriler içinde önemli bir etkileşim alanını temsil eder. Mitoloji ile postmodern söylem arasında derin ve çok katmanlı bir ilişkinin var olduğu söylenebilir. Mitoloji ve postmodern söylemin etkileşimi edebî eserlerde yeni anlamlar üretmektedir. Postmodern

söylem, geleneksel mitolojik anlatıları sorgularken, aynı zamanda onlardan ilham alarak yeni anlatı biçimleri inşa eder. Bu süreç, kültürel ve bireysel kimliklerin sürekli olarak yeniden inşasına katkıda bulunur. Özellikle postmodern anlayışla kaleme alınmış şiirlerin örtük anlamlarının anlaşılır kılınması imaj, metafor ve mit gibi unsurların kavranmasını gerektirir. Bu anlamda edebî eserlerin anlaşılması ve yorumlanmasında mit, imaj, metafor gibi unsurların rollerinin tespiti önemli hale gelir. Özgün üslûbu ve yoğun imgesel kullanımlarıyla Türk şiirine önemli yenilikler getiren Lâle Müldür'ün şiir anlayışı, 1980 sonrası çağdaş Türk şiirinin önemli örneklerindedir. Müldür'ün şiiri, çok katmanlı ve zengin bir dil ile bireysel ve toplumsal konuları ustalikle harmanlayan bir karaktere sahiptir. Onun şiirlerinde okuyucuyu düşünmeye ve sorgulamaya zorlayan bir yenilik arayışı söz konusudur. Bu açıdan Lâle Müldür'ün şiirinin çağdaş Türk şiirinde özgün bir yeri vardır. Lâle Müldür'ün şiirleri eski kültürlerin ve mitolojik hikâyelerin yer aldığı derinlikli bir görünüm arz eder. Onun şiirlerinde ilahi dinler, kutsal kitaplar, mitoloji, tasavvuf, tarih, Doğu ve Batı kaynakları birbiriyle bağlantılı olarak sunulur. Bu bağlamda, Müldür'ün şiirlerinde mitolojik hikâyeler, kahramanlar, kavramlar ve semboller geniş yer tutar. Şairin *Sarartı/ Safran, Güneş Tutulması 1999, Ultra-Zone'da Ultrason, Uzak Fırtına, Kuzey Defterleri, Kadinesk* adlı eserlerinde yer alan şiirlerinde Yunan, Hint, Mısır ve Türk mitolojisine ait unsurlar şiirlerine derinlik kazandırır. Adı geçen şiir kitaplarında yer alan şiirlerde Zeus, Poseidon, Hades, Apollon, Hera, Ares, Hephaistos, Athena, Hestia, Aphrodite, Hermes, Artemis, Dionysos, Eros, Demeter, Persephoe gibi Yunan mitolojisinden birçok tanrı, tanrıça ya da kahramanın isimleri geçmektedir. Müldür, mitolojik bir tanrının ismi ile aslında simgelediği karakter özelliğini vurgulamak ister ya da mitolojik bir tanrı, tanrıça, yarı tanrının isminin arkasında yer alan söylencesi ile modern insanın durumu arasında bir benzeşim kurar. Yani mitolojik unsur, benzetme esası olarak şairin zihinsel ve ruhsal durumunu yansıtmaya bir işlev ortaya koyar. Böylelikle ilkel insanların söylencesi zaman ve mekân boyutunu aşarak modern insanın içinde bulunduğu durumu açıklayıcı bir rol ortaya koyar. Çoğunlukla hayali ve fantastik unsurların yer aldığı bu hikâyeler modern insanın durumunu açıklayıcı bir işlev yüklenerek bir nevi somut nitelik kazanır. Şiirlerde geçen herhangi bir mitolojik karakter, kahraman, unsur, sembol ya da kavram okuyucuyu doğrudan asıl kaynağa yönlendirir. Örneğin şiirde adı geçen Apollon okuyucuyu hem Apollon'un mitolojik hikâyesine hem başından geçen olaylara hem de ilişkili okuduğu diğer tanrılara ve simgelediği mitolojik anlamlara götürerek iç içe geçen ve sürekli açılan kapsamlı bir bilgi alanına götürür. Lâle Müldür'ün şiirlerinde derin anlam katmanlarının olması da bundan kaynaklanır. Mitolojik unsurlar, modern zamana uyarlanarak ya da ilahi dinlerle aynı yörüngede verilerek şiirlerinin anlaşılmasını güçleştirir. Bu da onun şiirlerinin tek anlamlılığa değil çok ve örtük anlamlılığa sahip olmasına neden olur. Aynı zamanda okuyucunun şiirlerinde gönderme yapılan her bir mitolojik olay, hikâye, kahraman, kavram, unsur, sembolü çözümlenmek için belli bir bilgiye sahip olmasını gerektirir. Bu durum onun şiirlerinde anlamın okuyucuyla şekillendiği ve tek bir anlamın olmadığı aksine okuyucu sayısınca anlamın yer aldığı bir boyut kazandırır.

EXTENDED ABSTRACT: The narratives that constitute a model for the belief of primitive human communities, make sense of their lives and often deal with the story of a creation are called 'myths'. Mythology is a tool used to understand natural events, the mystery of human life and the formation of the universe. Mythology is a narrative that includes beliefs and practices about the creation and nature of humanity and the universe in a particular religion or culture. Mythology is a tool that shapes the cultural identity of societies as a collective expression of human experiences, beliefs and values. Myths are considered 'sacred' and 'real' in the societies in which they are formed. There are Greek, Roman, Egyptian, Scandinavian, Indian, Chinese, African, Native American mythologies and each mythology reflects the values, beliefs and her tory of that culture. The realisers of myths are divine, extraordinary characters or heroes. Myths reveal the creative activities of these extraordinary beings at the beginning of the universe. The subject of myth is related to the beginning of the universe and creation. Myths are the products of the effort to make sense of the universe, the existence of man and what he does with her imagination. The myths, which convey the realities of the past, are an example to people in directing their lives and allow people to grasp their position in the universe. Mythology is one of the most

important sources of art and offers rich materials to various types of art. Writers, artists and poets produce works with inspiration from mythological themes. Mythological themes and heroes increase the depth of poetic expression and offer different layers of meaning to the reader. This contributes to the diversification of cultural production. Mythology is a frequently used source especially in postmodern narratives. It represents an important field of interaction in mythology and postmodern discourse, literature and cultural theories. It can be said that there is a deep and multi-layered relationship between mythology and postmodern discourse. The interaction of mythology and postmodern discourse produces new meanings in literary works. While postmodern discourse questioned traditional mythological narratives, it also builds new narrative forms of narrative forms with inspiration from them. This process contributes to the continuous reconstruction of cultural and individual identities. In particular, the implicit meanings of poems written with postmodern understanding requires the understanding of elements such as image, metaphor and myth. In this sense, the determination of the roles of elements such as myth, image and metaphor in understanding and interpreting literary works becomes important. Lâle Müldür's understanding of poetry, which brings important innovations to Turkish poetry with its original style and intense imaginary uses, is one of the important examples of contemporary Turkish poetry after 1980. Müldür's poetry has a character that skilfully blends individual and social issues with a multi-layered and rich language. In her poetry, there is a search for innovation that forces the reader to think and question. In this respect, Lâle Müldür's poetry has a unique aesthetic place in contemporary Turkish poetry. The poems of Lâle Müldür present a deep appearance of ancient cultures and mythological stories. In her poems, divine religions, holy books, mythology, mysticism, history, east and western sources are presented in connection with each other. In this context, mythological stories, heroes, concepts and symbols have a wide place in Müldür's poems. Elements of Greek, Indian, Egyptian and Turkish mythology give depth to the poems of the poet in her poetry books *Sarartı / Safran*, *Güneş Tutulması 1999*, *Ultra-Zone'da Ultrason*, *Uzak Fırtına*, *Kuzey Defterleri*, *Kadinesk*. The names of many gods, goddesses or heroes from Greek mythology such as Zeus, Poseidon, Hades, Apollon, Hera, Ares, Hephaistos, Athena, Hestia, Aphrodite, Hermes, Artemis, Dionysus, Eros, Demeter, Persephoe are mentioned in the poems in the mentioned poetry books. The name of a mythological god is used to emphasise the character trait it actually symbolises, or an analogy is established between the myth behind the name of a mythological god, goddess or demigod and the situation of modern man. In other words, a mythological element, as a basis of analogy, performs a function reflecting the mental and spiritual state of the poet. In this way, the myth of primitive people transcends the dimension of time and space and plays an explanatory role in the situation of modern man. These stories, which mostly contain imaginary and fantastic elements, gain a kind of concrete quality by assuming an explanatory function for the situation of modern man. Any mythological character, hero, element, symbol or concept mentioned in the poems directs the reader directly to the original source. For example, the Apollo mentioned in the poem leads the reader both to the mythological story of Apollo, to the events he has been through, and to the other gods and the mythological meanings they symbolise, leading the reader to a comprehensive field of knowledge that is intertwined and constantly opening up. This is the reason why Lâle Müldür's poems have deep layers of meaning. Müldür creates deep layers of meaning by quoting mythological elements in her poems. By adapting mythological elements to modern times or by placing them in the same orbit with divine religions, Müldür makes her poems difficult to understand. This causes her poems to have multiple and implicit meanings rather than a single meaning. At the same time, it requires the reader to have a certain knowledge to analyse each mythological event, story, hero, concept, element, symbol referred to in her poems. This situation reveals a dimension in her poems where meaning is shaped with the reader and there is no single meaning, but the number of readers is a dimension.